JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
D. RUIZ-JARABO COLOMER
12 päivänä joulukuuta 2000 [1]

1. Hoge Raad der Nederlanden (Alankomaiden korkein oikeus) on pyytänyt yhteisöjen tuomioistuimelta EY 234 artiklan nojalla ennakkoratkaisua teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 28 päivänä maaliskuuta 1983 annetun neuvoston direktiivin 83/189/ETY [2] (jäljempänä direktiivi 83/189/ETY) tulkinnasta. Tarkemmin ottaen ennakkoratkaisupyyntö koskee direktiivin 1 artiklaa, jossa määritellään teknisen eritelmän ja teknisen määräyksen käsitteet.

I Radiolähettimiä koskeva kansallinen lainsäädäntö

2. Wet op de Telecommunicatievoorzieningenin (teleliikennelaki) 17 §:n 1 momentissa säädetään, että ilman toimilupaa radiolähettimiä ei saada kytkeä, pitää hallussa tai käyttää, jollei ministeri anna tähän lupaa. Lupasäännöksissä tehdään ero lupiin, jotka annetaan kytkemiseen ja käyttöön ja jotka annetaan vain tyyppihyväksyttyjen lähettimien osalta, ja lupiin, jotka koskevat hallussapitoa.

Radiolähettimien kauppaan erikoistuneet elinkeinonharjoittajat voivat saada luvan lähettimien valmistamiseen, myymiseen, korjaamiseen ja asentamiseen. Lupa kattaa tietyt luokat, jotka on jaettu kolmeen ryhmään. Tyyppihyväksytyt lähettimet kuuluvat ryhmiin I ja II. Ryhmää III, johon kuuluvat muut kuin tyyppihyväksytyt lähettimet, koskeva lupa myönnetään vain lähettimien hallussapitoon eikä siis niiden käyttöön. Alankomaissa ei saa käyttää lähettimiä, joita ei ole tyyppihyväksytty, ja tällaisten lähettimien kauppaa säännellään hyvin tiukoilla säännöksillä, jotta vältettäisiin radioaalloilla tapahtuvat häiriöt. Tällä alalla toimivien yritysten on pidettävä rekisteriä valmistamistaan, vastaanottamistaan ja luovuttamistaan lähettimistä. Besluit radio-elektrische inrichtingenin (radiolaitteista tehty päätös) D.1.4 §:n mukaan yritykset eivät saa pitää ryhmään III kuuluvia lähettimiä yleisölle avoimissa paikoissa.

Radiosignaalien tehovahvistimet, joita voidaan käyttää yhdessä lähettimien kanssa,

1 — Alkuperäinen kieli: espanja.
2 — EYVL L 109, s. 8.

rinnastetaan lähettimiin, eikä käyttölupaa voida myöntää sellaisille tehovahvistimille, joita ei ole tyyppihyväksytty.

Radiolaitteista tehdyn päätöksen C.11.1 §:ssä kielletään sellaisten lähettimien, jotka eivät ole tyyppihyväksyttyjä, mainostaminen. Alankomaiden hallitus on todennut huomautuksissaan, että tällä kiellolla pyritään estämään se, että tällaisia lähettimiä levitetään laajalti ja käytetään virheellisesti, ja että tällä kiellolla tarkoitetaan suurelle yleisölle suunnattua mainontaa, kun taas erityisille kohderyhmille tarkoitettujen kuvastojen ja luetteloiden jakelu on sallittua.

Tämän säännöksen rikkomisesta voidaan tuomita rikosoikeudellinen seuraamus.

II Pääasian tosiseikat

3. Tammikuussa 1994 Van der Burgilla oli eräässä radioamatöörien aikakauslehdessä mainos radiosignaalien tehovahvistimesta, jonka teho oli 1 000 ja 1 500 wattia. Tehovahvistimet ovat aktiivisia sähkökomponentteja, joilla vahvistetaan lähetetyn signaalin tehoa ja jotka rinnastetaan lähettimiin, joita ei ole tyyppihyväksytty.

Van der Burgia vastaan nostettiin syyte sen perusteella, että radiolaitteista tehdyssä päätöksessä kielletään tällaisten vahvistimien mainostaminen. Kantonrechter te Brielle antoi asiassa yksipuolisen tuomion toukokuussa 1995. Muutoksenhakutuomioistuimena toiminut Rechtbank te Rotterdam kumosi tämän tuomion ja tuomitsi Van der Burgin 600 Alankomaiden guldenin sakkoon (sijaisrangaistuksena 12 päivää vankeutta). Van der Burg teki tästä tuomiosta kassaatiovalituksen Hoge Raadiin, jossa hän on esittänyt, että sovellettava kansallinen lainsäädäntö on ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa siksi, että kyse on direktiivissä 83/189/ETY tarkoitetusta teknisestä määräyksestä, jota ei ole annettu komissiolle tiedoksi.

III Ennakkoratkaisukysymykset

4. Voidakseen ratkaista sen käsiteltäväksi saatetun asian Hoge Raad on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko direktiivin 83/189/ETY 1 artiklaa tulkittava niin, että Besluit radioelektrische inrichtingenin C.11.1 §:n 1 momenttia, jossa säädetään, että 'sellaisten radiolähettimien, jotka eivät ole tyyppihyväksyttyjä, mainostaminen on kiellettyä', on pidettävä tässä direktiivissä tarkoitettuna teknisenä määräyksenä — —?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko katsottava, että tällaista määräystä ei saada soveltaa silloin, kun määräys rajoittaa konkreettisessa yksittäistapauksessa kauppaa tai tavaroiden vapaata liikkuvuutta, vai onko katsottava, että tätä määräystä on jätettävä soveltamatta jo siinä tapauksessa, että kyseisellä määräyksellä on tai voi olla yleisesti tarkasteltuna eli riippumatta kyseisestä yksittäistapauksesta kauppaa rajoittava vaikutus?"

5. Hoge Raad on pyytänyt yhteisöjen tuomioistuimelta, että se antaessaan vastauksen ensimmäiseen kysymykseen ottaisi huomioon kyseiseen kansalliseen säädöksen liittyvän oikeudellisen asiayhteyden ja sen, että lähettimille asetetut vaatimukset ja mainontakielto ovat yhteydessä toisiinsa.

Hoge Raad toteaa ennakkoratkaisupyyntönsä 6.11.1 kohdassa, että nyt kyseessä olevia säännöksiä ei ilmeisesti voida pitää direktiivissä 83/189/ETY tarkoitettuina teknisinä määräyksinä, mutta toisaalta sen mielestä on huomattava, että lähettimille asetettujen vaatimusten ja mainontakiellon välillä on suora yhteys. Mainontakiellon ulottuvuus määräytyy nimittäin sen mukaan, millaisia ovat ne vaatimukset, joita lähettimien on täytettävä, jotta niitä pidettäisiin tyypiltään hyväksyttyinä. Jos lähetin ei täytä säädettyjä teknisiä vaatimuksia, lähetintä ei pidetä tyypiltään hyväksyttynä, mistä seuraa, että tällaisia lähettimiä ei radiolaitteista tehdyn päätöksen C.11.1 §:n 1 momentin mukaan saada mainostaa.

IV Yhteisön lainsäädäntö

6. Direktiivin 83/189/ETY[3] 1 artiklassa määritellään teknisen eritelmän, standardin, standardointiohjelman, standardiehdotuksen, teknisen määräyksen, teknistä määräystä koskevan ehdotuksen ja tuotteen käsitteet. Katson ennakkoratkaisukysymysten sanamuodon perusteella, että tulkintaa on pyydetty vain 1 artiklan 1 ja 5 alakohdasta, joissa määritellään tekninen eritelmä ja tekninen määräys.

Teknisellä eritelmällä tarkoitetaan "asiakirjaan sisältyvää eritelmää tuotteelta vaadittavista ominaisuuksista, kuten laadusta, suorituskyvystä, turvallisuudesta tai mitoista, mukaan lukien tuotteita koskevat termistöä, tunnuksia, kokeita ja testausmenetelmiä, pakkaamista, merkitsemistä tai selostetta koskevat vaatimukset".

3 — Kuten komissio on todennut kirjallisissa huomautuksissaan, nyt esillä olevaan asiaan sovelletaan direktiiviä 83/189/ETY sen alkuperäisessä muodossaan. Radiolaitteista tehty päätös tehtiin 5.12.1988, jolloin tekniset määräykset piti jo antaa komissiolle tiedoksi. Direktiivin 83/189/ETY muuttamisesta 22.3.1988 annetussa neuvoston direktiivissä 88/182/ETY (EYVL L 81, s. 75) asetettiin jäsenvaltioille täytäntöönpanoa varten määräaika, joka päättyi 1.1.1989.

Teknisellä määräyksellä puolestaan tarkoitetaan "teknistä eritelmää niihin liittyvine hallinnollisine määräyksineen, joiden noudattaminen on lain nojalla tai käytännössä pakollista saatettaessa tuote markkinoille tai käytettäessä sitä jäsenvaltion alueella tai suuressa osassa sen aluetta, lukuun ottamatta kuitenkaan paikallisten julkisyhteisöjen antamia määräyksiä".

7. Direktiivin 83/189/ETY 8 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on annettava komissiolle välittömästi tiedoksi kaikki teknisiä määräyksiä koskevat ehdotukset, paitsi jos teknisellä määräyksellä vain pannaan täytäntöön kansainvälinen tai eurooppalainen standardi, jolloin riittää pelkkä kyseisen standardin ilmoittaminen.

V Asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa

8. Ranskan hallitus, Belgian hallitus, Alankomaiden hallitus, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ja komissio ovat esittäneet tässä asiassa kirjalliset huomautuksensa EY:n tuomioistuimen perussäännön 20 artiklassa määrätyssä määräajassa. Koska mikään asian osapuolista ei ole halunnut esittää suullisia huomautuksia, yhteisöjen tuomioistuin on päättänyt työjärjestyksensä 104 artiklan 4 kohdan perusteella, ettei suullista käsittelyä järjestetä.

VI Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

A *Ensimmäinen kysymys*

9. Ensimmäisen kysymyksen sanamuodon perusteella katson kansallisen tuomioistuimen haluavan tietää, onko radiolaitteista tehdyn päätöksen C.11.1 §:n 1 momentti, jossa kielletään sellaisten lähettimien mainonta, joita ei ole tyyppihyväksytty, direktiivissä 83/189/ETY tarkoitettu tekninen määräys.

10. Olen samaa mieltä kaikkien huomautuksia esittäneiden osapuolten kanssa siitä, ettei tämä säännös ole tekninen määräys.

11. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut, direktiivillä 83/189/ETY pyritään ennakkovalvonnan avulla suojaamaan tavaroiden vapaata liikkuvuutta, joka on yksi yhteisön perusperiaatteista. Tällainen valvonta on hyödyllinen sen vuoksi, että direktiivin soveltamisalaan kuuluvat tekniset määräykset voivat aiheuttaa esteitä jäsenvaltioiden väliselle tavaroiden kaupalle, ja tällaiset esteet voidaan hyväksyä vain, jos ne ovat tarpeellisia sellaisten

pakottavien vaatimusten täyttämiseksi, joilla pyritään yleistä etua koskevaan päämäärään. [4]

12. Komissio on mielestäni oikeassa todetessaan, että kyseistä kansallista säännöstä ei voida pitää direktiivissä 83/189/ETY tarkoitettuna teknisenä eritelmänä tai teknisenä määräyksenä, koska siinä säädetty mainontakielto ei ole eritelmä, jossa määriteltäisiin lähettimiltä vaadittavat ominaisuudet, vaan käyttäytymissääntö niiden tilanteiden sääntelemiseksi, joissa lähetin ei ole saanut tyyppihyväksyntää, ja koska tämän säännöksen noudattaminen ei ole pakollista saatettaessa lähettimiä markkinoille Alankomaissa tai käytettäessä niitä siellä.

13. Tätä tulkintaa tukevat myös muut seikat. Ensinnäkin mainonnassa on kyse palveluista eikä tavaroista, minkä vuoksi mainonta jää EY:n perustamissopimuksen 30 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 28 artikla) ja direktiivin 83/189/ETY — jonka tarkoituksena on estää ennakolta tavaroiden vapaan liikkuvuuden esteet — soveltamisalan ulkopuolelle. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut oikeuskäytännössään, että tekniset määräykset ovat direktiivin 83/189/ETY mukaisesti eritelmiä, joissa määritellään tuotteiden ominaisuudet. [5] Koska kyseisessä säännöksessä ei täsmennetä tuotteelta vaadittavaa ominaisuutta, säännös ei kuulu ensinnäkään teknisen eritelmän määritelmään, eikä sitä näin ollen voida pitää teknisenä määräyksenä, joka on annettava tiedoksi komissiolle direktiivin 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti. [6] Siten direktiivissä säädettyä tiedoksiantovelvollisuutta ei sovelleta kansalliseen lainsäädäntöön, jossa ei säädetä tuotteelta vaadituista ominaisuuksista. [7]

14. Toiseksi direktiivin 83/189/ETY 1 artiklan 1 alakohdassa esitetyssä teknisen eritelmän määritelmässä viitataan tuotteen ominaisuuksiin, eikä siinä mainita mainontaa tai myynninedistämiskeinoja. Joka tapauksessa kyse on liitännäisestä säännöksestä, jolla ei suoraan tai välillisesti säännellä niitä ominaisuuksia, joita lähettimillä täytyy olla niiden saattamiseksi markkinoille ja niiden käyttämiseksi, ja tämän säännöksen soveltaminen riippuu siitä, ovatko viranomaiset hyväksyneet lähettimien tyypin. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että velvollisuus antaa tietoja tietyllä kielellä ei itsessään ole direktiivissä 83/189/ETY tarkoitettu tekninen määräys vaan eräänlainen lisäsääntö, joka on tarpeen, jotta tiedot todella välittyisivät. [8]

4 — Asia C-194/94, CIA Security International, tuomio 30.4.1996 (Kok. 1996, s. I-2201, 40 kohta); asia C-13/96, Bic Benelux, tuomio 20.3.1997 (Kok. 1997, s. I-1753, 19 kohta); asia C-33/97, Colim, tuomio 3.6.1999 (Kok. 1999, s. I-3175, 22 kohta) ja asia C-443/98, Unilever, tuomio 26.9.2000, (Kok. 2000, s. I-7535, 40 kohta).

5 — Edellä alaviitteessä 4 mainittu asia CIA Security International, tuomion 25 kohta.

6 — Asia C-279/94, komissio v. Italia, tuomio 16.9.1997 (Kok. 1997, s. I-4743, 34 kohta).

7 — Yhdistetyt asiat C-418/93—C-421/93, C-460/93—C-462/93, C-464/93, C-9/94—C-11/94, C-14/94, C-15/94, C-23/94, C-24/94 ja C-332/94, Semeraro Casa Uno ym., tuomio 20.6.1996 (Kok. 1996, s. I-2975, 38 kohta).

8 — Edellä alaviitteessä 4 mainittu asia Colim, tuomion 29 kohta.

15. Kolmanneksi on huomattava, että kyseisellä säännöksellä säännellään mainontaa ja että mainonnalla on liian etäinen ja välillinen yhteys tuotteen valmistukseen ja markkinoille saattamiseen. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut näiltä osin, että voi olla olemassa määräyksiä, joilla asetetaan teknisiä erityisvaatimuksia määrätyn käyttäjäryhmän käytettäväksi tarkoitetulle tuotteelle, joiden sisällön määrää tämän ryhmän tavoittelema erityinen päämäärä ja joilla on liian etäinen suhde kyseisen tuotteen valmistamiseen ja markkinoimiseen, jotta ne voitaisiin luokitella direktiivissä tarkoitetuiksi teknisiksi määräyksiksi. [9]

16. Viimeiseksi on tuotava esiin se, ettei mainontakielto myöskään merkitse sitä, että sellaisten lähettimien, joita ei ole tyyppihyväksytty, markkinoille saattaminen ja myynti olisi kiellettyä.

17. Komissio on esittänyt huomautuksissaan, että jos kansalliset tuomioistuimet tulkitsisivat radiolaitteista tehdyn päätöksen C.11.1 §:n 1 momenttiin sisältyvää kieltoa niin, että se soveltuu myös tiedotusvälineisiin (kuten painotuotteisiin tai radioon), joita käytetään sellaisten lähettimien mainonnassa, joita ei ole tyyppihyväksytty, tätä säännöstä voitaisiin pitää teknisenä määräyksenä.

Mielestäni ei ole tarpeen, että yhteisöjen tuomioistuin tutkii tämän kysymyksen nyt käsiteltävänä olevan ennakkoratkaisupyynnön yhteydessä, koska — kuten komissiokin on todennut — tällä tilanteella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevaan oikeudenkäyntiin, jossa valittajana oleva Van der Burg on lähettimiä myyvä elinkeinonharjoittaja eikä siis harjoita tiedonvälitystä.

18. Näistä syistä katson, että radiolaitteista tehdyn päätöksen C.11.1 §:n 1 momentti, jossa kielletään sellaisten lähettimien mainostaminen, joita ei ole tyyppihyväksytty, ei ole direktiivissä 83/189/ETY tarkoitettu tekninen määräys.

Tähän päätelmään ei vaikuta se, että lähettimien tyyppihyväksynnän osalta asetetut tekniset vaatimukset ovat suorassa yhteydessä kieltoon mainostaa sellaisia lähettimiä, joita ei ole tyyppihyväksytty, koska tätä kieltoa sovelletaan vain silloin, kun näille lähettimille edellytetään lupaa eikä lupaa ole saatu.

19. Sen perusteella, millaista vastausta olen ehdottanut ensimmäiseen kysymykseen, mielestäni ei ole syytä vastata toiseen kysymykseen. Tutkin kuitenkin toisen kysymyksen siltä varalta, että yhteisöjen tuomioistuin on eri mieltä kuin minä.

9 — Asia C-226/97, Lemmens, tuomio 16.6.1998 (Kok. 1998, s. I-3711, 24 kohta).

B *Toinen kysymys*

20. Toisella kysymyksellään, joka on esitetty toissijaisesti eli sen tilanteen varalta, että vastaus ensimmäiseen kysymykseen on myöntävä, kansallinen tuomioistuin haluaa tietää, onko komissiolle ilmoittamatta jätettyä teknistä määräystä jätettävä soveltamatta vain silloin, kun tämä tekninen määräys rajoittaa kyseisessä konkreettisessa tapauksessa tavaroiden vapaata liikkuvuutta, vain riittääkö tältä osin se, että se on yleisellä tasolla omiaan vaikuttamaan kauppaan.

21. Ranskan ja Alankomaiden hallitukset katsovat, että kun otetaan huomioon direktiivillä 83/189/ETY tavoiteltu päämäärä, teknisen määräyksen soveltamatta jättämistä on arvioitava kyseistä konkreettista tapausta silmällä pitäen, ja määräystä on jätettävä soveltamatta ainoastaan, jos sen osalta ei sovellu mikään EY:n perustamissopimuksen 36 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 30 artikla) mainituista oikeuttamisperusteista.

Nyt esillä olevassa asiassa kyseessä oleva säännös on kuitenkin välttämätön radioaaltojen suojan kannalta ja siksi perusteltu. Se, ettei lähettimiä, joita ei ole tyyppihyväksytty, saada mainostaa suurelle yleisölle vaan ainoastaan erityisille kohderyhmille, perustuu siihen, että tällaisten laitteiden käyttäminen voi aiheuttaa vakavia häiriöitä viestintäverkossa ja että niiden käyttäminen voi vaikuttaa muun muassa sairaankuljetukseen, poliisiviestintään, radio- ja televisiolähetyksiin, ilmavalvontaan, meriliikenteeseen ja maanpuolustukseen.

22. Yhteisöjen tuomioistuin on jo lausunut siitä, mitä oikeudellisia seurauksia jäsenvaltioille aiheutuu siitä, että tekninen määräys on jätetty antamatta komissiolle tiedoksi. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että direktiivillä 83/189/ETY on tarkoitus suojella tavaroiden vapaata liikkuvuutta ennakkovalvonnan avulla ja että tiedoksiantovelvollisuus on olennainen keino tämän yhteisön valvonnan toteuttamiseksi. Tämän valvonnan tehokkuus vahvistuu entisestään, kun direktiiviä tulkitaan siten, että tiedoksiantovelvollisuuden rikkominen merkitsee olennaista menettelymääräysten rikkomista, joka aiheuttaa sen, ettei kyseisiä teknisiä määräyksiä voida soveltaa yksityisiin oikeussubjekteihin. [10]

23. Olen samaa mieltä komission kanssa siitä, että direktiivin 83/189/ETY ja perustamissopimuksen 30 artiklan soveltamisalat ovat vain osittain samat [11] ja että teknisen määräyksen soveltamatta jättämistä, jolla on tarkoitus lisätä direktiivissä 83/189/ETY säädetyn ennakkovalvonnan tehokkuutta, on rajoitettava aineellisin perustein. Teknistä määräystä, jota ei ole annettu komissiolle tiedoksi, on jätettävä soveltamatta ainoastaan, jos se voi rajoittaa

10 — Edellä alaviitteessä 4 mainittu asia CIA Security International, tuomion 48 kohta.

11 — Komissio on maininnut esimerkkinä sen, että jäsenvaltioiden asettama velvollisuus käyttää pakkausmerkintöjen osalta tiettyä kieltä ei ole tekninen määräys, mutta se on jäsenvaltioiden välisen kaupan este, kun taas valmistusstandardit, jotka eivät vaikuta mitenkään jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, voivat olla teknisiä määräyksiä, vaikka ne eivät kuulu perustamissopimuksen 30 artiklan soveltamisalaan.

kyseisessä oikeusriidassa tarkoitetun tuotteen käyttöä tai markkinoille saattamista.

Mielestäni radiolaitteista tehdyn päätöksen C.11.1 §:n 1 momenttiin sisältyvä kielto ei rajoita lähettimien käyttöä eikä niiden markkinoille saattamista. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin siis katsoisi, että kyseessä on direktiivissä 83/189/ETY tarkoitettu tekninen määräys, kansallinen tuomioistuin ei voi jättää tätä säännöstä soveltamatta.

24. Jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi tähän kysymykseen vastaamisen, katson, että teknistä määräystä, jota ei ole annettu komissiolle tiedoksi, on jätettävä soveltamatta ainoastaan, jos se voi rajoittaa jonkin konkreettisen tuotteen käyttöä tai markkinoille saattamista. Koska radiolaitteista tehdyn päätöksen C.11.1 §:n 1 momentilla ei rajoiteta lähettimien käyttöä eikä markkinoille saattamista, Hoge Raad ei voi jättää tätä säännöstä soveltamatta nyt esillä olevassa asiassa.

VII Ratkaisuehdotus

25. Edellä esittämäni perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaisi Hoge Raadin esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

1) Radiolaitteista tehdyn päätöksen C.11.1 §:n 1 momentti, jossa kielletään sellaisten lähettimien mainostaminen, joita ei ole tyyppihyväksytty, ei ole teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 28 päivänä maaliskuuta 1983 annetussa neuvoston direktiivissä 83/189/ETY tarkoitettu tekninen määräys. Tähän päätelmään ei

vaikuta se, että lähettimien tyyppihyväksynnän osalta asetetut tekniset vaatimukset ovat suorassa yhteydessä kieltoon mainostaa sellaisia lähettimiä, joita ei ole tyyppihyväksytty, koska tätä kieltoa sovelletaan vain silloin, kun lupaa lähettimille ei ole saatu.

2) Teknistä määräystä, jota ei ole annettu komissiolle tiedoksi, on jätettävä soveltamatta ainoastaan, jos se voi rajoittaa jonkin konkreettisen tuotteen käyttöä tai markkinoille saattamista. Koska radiolaitteista tehdyn päätöksen C.11.1 §:n 1 momentilla ei rajoiteta lähettimien käyttöä eikä markkinoille saattamista, Hoge Raad ei voi jättää tätä säännöstä soveltamatta nyt esillä olevassa asiassa.